

เทศน์เช้า วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๓

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ วันนี้วันพระ วันพระ วันโกน วันแสวงหาบุญกุศลเพื่อหัวใจของเรานะ เพื่อหัวใจของเรา เพื่อหัวใจของเรา โลกทั้งโลกเราหาเพื่อร่างกายของเราทั้งสิ้น หาเพื่อร่างกายนี้ แล้วก็มีชื่อเสียง มีกิตติศัพท์ เกียรติคุณอันนั้น มันก็เป็นอำนาจวาสนาบารมีต่อไป

แต่สิ่งที่แสวงหา แสวงหาเพื่อร่างกายนี้ เพื่อชีวิตนี้ ชีวิตนี้เกิดมาเพื่ออะไร ชีวิตนี้เกิดมา เห็นไหม เกิดมาในชาติในตระกูลของตน ก็รักษาชื่อเสียง กิตติศัพท์ เกียรติคุณในตระกูลของตน แต่คนเราเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เวลาเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เราจะประสบพบสิ่งต่างๆ อีกมากมายมหาศาล

คำว่า “อีกมากมายมหาศาล” เวลาเราเกิด เห็นไหม เวลานั้นน้ำท่วม น้ำท่วมเกิดภัยพิบัติ เราช่วยเหลือเจือจางกันทั้งสิ้น เราช่วยเหลือเจือจางกัน เวลานั้นน้ำท่วมนะ ในบางที่ที่น้ำท่วม ทั้ง เกิดภัยแล้ง เวลาเกิดภัยแล้ง เกิดภัยแล้ง เวลาภัยแล้งมันมีผลกระทบต่อสังคม กระทบโดยตรง กับพวกเกษตรกรรม เวลากระทบโดยตรงกับพวกที่ใช้น้ำ ใช้น้ำนั้นไง

แต่ของเรา ใครมีผลกระทบมากหรือผลกระทบน้อย ถ้าผลกระทบมากถ้ามีขันติธรรม ขันติธรรม ขันติธรรมมันก็ไม่ไหว มันไม่ไหว ดอกเบี้ยมันไม่หยุดไม่นิ่ง ดอกเบี้ยมันจะขึ้น ตลอดเวลา คนเรามีความกดดัน กดดันในหัวใจมากมายมหาศาล แต่ถ้ามีขันติธรรม ขันติธรรม

การศึกษา การค้นคว้าของเรา เห็นไหม วันพระ วันพระของเรา เกิดในประเทศอันสมควร เกิดในประเทศอันสมควร เมืองไทยเป็นประเทศอันสมควร เกิดภัยพิบัติมารอบข้างประเทศไทย ปะทะไว้ก่อน กว่าจะเข้ามาถึงจุดศูนย์กลางของประเทศของเรา มันอ่อนสภาพลงแล้ว แต่เวลา ภัยแล้ง ภัยแล้งมันเกิดขึ้น เวลานั้นมันเกิดขึ้นมันเกิดขึ้นกับสภาวะแวดล้อมทั้งสิ้น

เวลามันเกิดสภาวะแวดล้อม คนที่มีสติมีปัญญา เวลาในหลวงรัชกาลที่ ๙ ท่านบอกให้ ชุดแก้มลิง แก้มลิง ชุดแหล่งน้ำ แหล่งน้ำไว้ ถ้าชุดแหล่งน้ำไว้มันก็ช่วยบรรเทาได้ บรรเทาได้ มัน จะแก้ไขได้อย่างไร ในเมื่อมีผลกระทบ มันมีผลกระทบ คนที่กระทบมากมันก็ตื่นนอนมาก

ในสมัยพุทธกาล เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นใหม่ ญาติข้างพ่อ ญาติข้างแม่ เวลาเกิดภัยแล้งแย่งน้ำกัน แย่งน้ำกันทำนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปห้ามนะ บรวางห้ามญาติ ห้ามญาติ ญาติข้างพ่อกับญาติข้างแม่ยกทัพมาเพื่อจะมาแย่งชิงน้ำกัน องค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามนะ

“น้ำมีค่ากว่าชีวิตนี้ไหม”

“ชีวิตนี้มันมีค่ามากกว่า”

เราจะรบราฆ่าฟันเพื่อแย่งชิงน้ำอันนั้นไป ก็แยกย้ายกันไปรอบที่ ๑ รอบที่ ๒ ก็มาอีกแล้ว ก็มาห้ามได้อีกรอบที่ ๒ พอรอบที่ ๓ กรรมของสัตว์ กรรมของสัตว์ไง ผลวิบากของกรรม สภาค กรรม กรรมร่วมกับโลก ร่วมกับจักรวาล มันมีผลกระทบของมัน เห็นใหม่ ฉะนั้นต้องมีบุญกุศล

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ญาติข้างพ่อ ญาติข้างแม่นะ เวลาแย่งชิงกัน แย่งชิงกันมันเกิดภัยแล้งไง แต่เวลาท่านถาม ถามทั้ง ๒ ข้าง น้ำ สิ่งที่น่า ไซ้! น้ำจำเป็นกับชีวิตทั้งนั้น แต่ชีวิตมันสำคัญกว่า สำคัญกว่าถ้าต้องรบราฆ่าฟันกันไป มันเสียหายไป สุดท้ายแล้วมันก็ทน แรงกระตุ้นความทุกข์ ความยาก อันนั้นไม่ได้ รบราฆ่าฟัน เห็นใหม่ ตายเป็นเปื้อนเลย เวลาตาย เป็นเปื้อน นั่นก็เพราะความแย่งชิงเป็นความกตตัน

ถ้าความกตตัน เรามีสติ มีปัญญาของเราเนะ มันเกิดภัยพิบัติ ภัยพิบัติ เราก็รับรู้ได้ คนที่ ได้รับผลกระทบโดยตรงก็ทุกข์มาก ใ้เราได้รับผลกระทบโดยปานกลาง กระทบโดยทางอ้อม ได้รับผลกระทบนะ แต่! แต่เราศึกษาสิ เราค้นคว้าสิทำไมเป็นอย่างนี้ มันเป็นอย่างนี้เป็นเพราะ อะไร มันเป็นเพราะ เห็นใหม่ ศึกษาแล้วเราก็โทษคนอื่นไปหมดเลย คนที่เขาที่มีสติปัญญานะ เรา ช่วยเหลือกัน เราไม่ทิ้งขยะ เราไม่ทำสิ่งใดที่ไปทำลายสภาวะแวดล้อมต่างๆ เราเริ่มที่ตัวเรา เขา ให้สอนเริ่มที่ตัวเรา เริ่มที่ตัวเราเนะ

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีสติปัญญา วันนี่วันพระ วันพระ เห็นใหม่ เริ่มที่หัวใจของเรา ถ้าเริ่มที่หัวใจของเรา เรายุติหัวใจของเรา ดูแลหัวใจของเรา ถ้าดูแลหัวใจของเรา มีสติ มีปัญญา ถ้ามีสติขึ้นมา การทำความเพียรนั้นมันความเพียรชอบ ถ้าขาดสติ ขาดสติ สักแต่ว่าทำ สักแต่ว่าทำ เห็นเขาทำ เขาทำ สักแต่ว่า เราไม่ได้ศึกษาไม่ได้ค้นคว้าให้มันเป็นความจริงขึ้นมา

ถ้ามันค้นคว้าเป็นความจริงขึ้นมา เราพยายามทำของเราเพื่อให้เป็นความจริงขึ้นมา เออ! สติก็ได้ศึกษาแล้วอยู่ในตำรา สมาธิก็ได้ศึกษาแล้ว ความสงบของใจ ถ้าเกิดปัญญา ปัญญา ปัญญาก็ค้นคิดกันอยู่นี้ ปัญญา ปัญญา แล้วยังบอกอีกนะ เป็นโลกุตตรธรรม เป็นโลกุตตรปัญญา โลกุตตระแข็งชอบใจใจ ถ้าโลกุตตระมันต้องมามีผลดี มันมีผล

ถ้าโลกุตตระมันเป็นอย่างไรถึงจะเป็นโลกุตตระ แล้วเป็นโลกียะ โลกียะเราก็คิดกันอยู่นี้ ใจ มันเป็นโลกียะ โลกุตตระขึ้นมาเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะแบ่งแยกใจ ให้ชี้ให้ชัดเจนใจว่าอย่างนี้เป็นโลกียะ โลกียะคือความคิดของโลก ความคิดของเรา โลกจะเจริญเจริญด้วยวิชาการ โลกจะเจริญด้วยปัญญา ใจมันเจริญแน่นอน แต่ความเจริญอันนั้น ถ้ามันเป็นคนที่มีความคุณธรรมนะ มันเจริญทั้งโลก เจริญทั้งธรรม มันจะมีคุณค่ามาก

แล้วเจริญเรื่องธรรม เจริญเรื่องธรรมตรงไหน เจริญเรื่องธรรมมันรู้เท่าทันความคิดของตนใจ ความคิดที่ฉลาด ความคิดที่เราจะพัฒนา ความคิดต่างๆ มันมีสติปัญญาเท่าทันความคิดของตนใจ ความคิดเพื่อประโยชน์ เพื่อสังคมใจ ไม่ใช่เพื่อเรา เพื่อเราใจ

ถ้าเพื่อเรา เห็นใหม่ ในคนดีกับคนฉลาดเขาเอาคนไหน เขาเอาคนดีก่อน เพราะคนฉลาดมันฝึกฝนของมันขึ้นมาได้ ใจคนฉลาด คนฉลาด ถ้าไม่มีธรรมในหัวใจ ไม่มีธรรมในหัวใจ มันก็ก้าวเข้ามาเป็นสมบัติของตนคนเดียวเท่านั้นแหละ แล้วมันไม่มีวันพอ ก็เลสมันด้นฝั่งไม่มีวันจบวันสิ้น ถ้ามันจบมันสิ้นมันก็ทำต่อเนืองของมันไปนะ ไม่รู้จักหยุด ไม่รู้จักเท่าทันใจของตน

แต่ถ้าคนมีสติปัญญา เห็นใหม่ คนดี คนดีมันเท่าทันความคิดของตน ถ้าเท่าทันความคิดของตน ถ้ามันสงบใจเข้ามา สิ่งที่ได้มา ได้มานะ คนที่สร้างอำนาจวาสนามาแบบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แบบครูบาอาจารย์ของเรา บุญกุศลมันไหลมาเทมา

คนจนผู้ยิ่งใหญ่ หลวงตาพระมหาบัว เห็นใหม่ เป็นหมื่นๆ เป็นแสนๆ ล้าน แล้วเอาไปไหน เอาไปค้าจุนชาติ ไม่ใช่เป็นของตนเอง นี่ใจคนที่มีอำนาจวาสนามันมาของมันอย่างนั้น เราก็

เป็นคนคนหนึ่งที่เรามีอำนาจวาสนา ถ้าเราทำสิ่งใดประสบความสำเร็จ มันไม่เห็นผิดตรงไหนเลย มันผิดตรงไหน มันจะรำรวย จะมั่งมีศรีสุข ผิดตรงไหน เพราะเราทำของเรา

นี่ไงถ้าบอกว่า อู๋ย! ต้องประหยัดต้องมัธยัสถ์ แล้วไม่มีสิ่งใดเป็นของเราเลย ไม่ใช่! ใ้ฉันเป็นอำนาจวาสนาของคน แต่ถ้าคนมีสติปัญญาจะมีสติปัญญาเท่าทันกับความคิดของตน สิ่งที่ได้มาเป็นประโยชน์ทั้งสิ้น สิ่งที่ได้มาเป็นประโยชน์กับหัวใจของเรา แล้วประโยชน์ถ้าใจมันมีคุณค่าขึ้นมา สิ่งที่เป็นวัตถุ เห็นไหม มันจะสร้างประโยชน์กับสังคม สร้างประโยชน์กับโลก สร้างประโยชน์กับเรา การสร้างประโยชน์นั้นคืออะไร คือบุญใจ คือบุญญาธิการ คืออำนาจวาสนา บารมีใจ สิ่งที่เป็นบารมีของใจ บารมีของใจ สิ่งที่ยังเกิดขึ้น มันเกิดขึ้นตรงนี้ไง

กลิ้งของศีล กลิ้งของธรรมหอมทวนลม มันหอมทวนลม เพราะการกระทำของคนคนนั้น แล้วคนคนนั้น **ศีลจะรู้ได้ต่อเมื่ออยู่ด้วยกัน อยู่ด้วยกัน ไกลชิดกันมันรู้หมดนะ** ศีลบริสุทธิ์หรือศีลไม่บริสุทธิ์ ถ้าเป็นธรรม เป็นธรรม เวลาเป็นธรรมขึ้นมาไง เวลาเป็นธรรม มันเป็นธรรมตั้งแต่ในหัวใจนั้น มันเป็นธรรมตั้งแต่ความรู้สึกนึกคิดอันนั้น มันเป็นธรรมมาตั้งแต่ต้น มันก็เป็นธรรมตลอดรอดฝั่งไป มันเป็นธรรมตลอดไปจนถึงที่สุด

แต่ถ้ามันไม่เป็น ไม่เป็น เห็นไหม ไม่เป็นมันก็เป็นเรื่องโลกๆ

พูดถึงถ้ามันเกิดผลกระทบ เห็นใจมากนะ เวลาน้ำท่วมขึ้นมามันมีความทุกข์ความยาก ปวดคันนะ ทรัพย์สิ้นเสียหายทั้งสิ้น เวลาเกิดภัยพิบัติ เวลาภัยแล้ง เวลาภัยแล้งขึ้นมาวิตกกังวลทั้งสิ้น แล้วชีวิตนี่คืออะไร ชีวิตนี่ต้องปัจจัยเครื่องอาศัย ชีวิตนี่มันต้องการอาหาร ชีวิตนี่มันต้องมีการจุนเจือของมัน แล้วชีวิตจะปล่อยจะทิ้งจะขว้างไปได้อย่างไร ชีวิตมันจะทิ้งจะขว้างไปไม่ได้ใช่ไหม ถ้าใครมีผลกระทบมากก็ทุกข์มาก ใครมีผลกระทบน้อยก็ปานกลาง

ผลกระทบนั้น แต่ถ้าหัวใจเป็นธรรม เป็นธรรมขึ้นมา ผลกระทบนั้นมันอยู่ภายนอก เราเห็นแล้วมันเป็นสังขธรรมเลยนะ มันเตือนตัวเราด้วย เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามพระอานนท์

“อานนท์ คิดถึงความตายวันละกี่หน”

“เวลา ๑๐๐ หน ๑,๐๐๐ หน”

ท่านบอก “ไม่ใช่! คิดถึงทุกกลมหายใจเข้าออก”

ถ้าทุกกลมหายใจเข้าออก คนที่มีสติปัญญา ทุกกลมหายใจเข้าออก สิ่งที่เกิดกระทบมันก็เป็นผลกระทบนั้น แต่สติปัญญามันก็ย้อนกลับมาไง นี่ทุกกลมหายใจเข้าออก เรามีสติปัญญาของเรา เห็นแล้วมันสังเวช มันเป็นเรื่องสังเวชนะ คนที่เป็นธรรม เป็นธรรม เขาจะช่วยเหลือ เขาจะเจือจางกัน เขาช่วยเหลือเจือจางกัน เขาค้ำจุนกัน

ไอ้คนที่เห็นแก่ตัว คนที่ทำลาย เรามองได้หมดนะ เกิดวิกฤติขึ้นมาแล้วมันจะมีผลกระทบไปทั้งหมด ถ้ามีสติปัญญาธรรมสังเวช มันสังเวช แล้ว! แล้วเราละ ถ้าเรามีผลกระทบ เราอยู่ในเหตุการณ์นั้น เราก็พยายามชวนช่วยของเรา มีการกระทำของเรา เห็นไหม ทำของเรา ช่วยเหลือตัวเองก่อน **อดตา หิ อดตโน นาโถ** ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนต้องช่วยเหลือตัวเองก่อน

ถ้าช่วยเหลือสิ่งใดไม่ได้ คนที่ผู้ใหญ่ คนที่มีอำนาจวาสนาบารมี เขาจะอุ้มชู ค้ำจุนขึ้นมา นั่นเป็นวาสนาไง ถ้าเป็นวาสนาถ้ามันทำอะไรไม่ได้ มันทำอะไรไม่ได้มันก็เป็นกรรมของสัตว์ เราต้องมีขันติธรรม มีความอดทนของเรา ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนอย่างนี้ ถ้าสอนอย่างนี้แล้ว ถ้ามันทำหัวใจของเราได้ แล้วถ้ามันไม่มีสติปัญญา มันก็ตีโพยตีพาย “ทำไมคนอื่นไม่เป็นอย่างนั้น ทำไมคนอื่นไม่เป็นอย่างนี้ ทำไมต้องมาเป็นเราคนเดียว”

คนอื่นเป็นยิ่งกว่าเราอีก แต่เขามีสติปัญญาที่ยิ่งของเขา คนอื่นเป็นยิ่งกว่าเรา เราเองต่างหากเอาไฟนเอาไฟมาเผาตัวเราเองไง ทำไมเราเป็นอย่างนั้น เราเป็นอย่างนั้น เราเป็นอย่างนั้นเพราะเราสร้างของเรามา ถ้าเรามีสติปัญญาขึ้นมาเราเท่าทันของเรา บัจฉิตตัง สันทิฎฐิโก เป็นสมบัติของเรา ถ้าเป็นสมบัติของเรา เรามีสติปัญญาสร้างสมขึ้นมาได้ ทำคุณประโยชน์กับเราได้ เราก็ทำคุณประโยชน์กับเรา

แต่ถ้าเรายังมีสติที่กำลังอยู่ เห็นไหม **ทานร้อยหนพันหน ไม่เท่ากับถือศีลบริสุทธิ์หนึ่ง** **มีศีลบริสุทธิ์ร้อยหนพันหน ไม่เท่ากับทำสมาธิได้หนึ่ง** **ทำสมาธิได้ร้อยหนพันหน ไม่เท่าเกิดภาวนามยปัญญาขึ้นมาหนึ่ง** เรานั่งสมาธิ เราภาวนาขึ้นมา บุญกุศลมันมากมายมหาศาล

มันเกิดภัยพิบัติ เราจะมืออะไรไปทำทาน เราไม่มีอะไรไปทำทาน เราก็มีอนุโมทนา มีหัวใจ
นี่มีความรู้สึกนึกคิดนี้ ความรู้สึกนึกคิดจะคำจุน คำจุนความรู้สึก คำจุน เห็นใหม่ คำจุนพุทธะ
คำจุนสังฆกรรมในหัวใจของเรา

กับหัวใจของชาวโลก เห็นใหม่ เราพยายามรักษาหัวใจของเรา ดูแลหัวใจของเรา เพื่อ
ประโยชน์กับหัวใจของเรา สิ่งใดที่เกิดขึ้น ถ้าคนที่มีสติปัญญา มันจะเป็นประโยชน์ไปทั้งสิ้น ถึง
มันจะขาด อัดคัดขาดแคลน มันก็เป็นกรรม เป็นเวรเป็นกรรมของสัตว์ มันเป็นคราว เป็นเวลา
ของมัน มันต้องเกิดขึ้นของมัน ธรรมชาติของมัน

ธรรมชาติ คนที่มีสติปัญญา คนที่มีอำนาจวาสนาเขาแก้ไขของเขา เขาแก้ไขของเขา เขา
คำจุนของเขา เขาพยายามแก้ไขของเขาให้ผ่อนหนักเป็นเบา ให้ผ่อนหนักเป็นเบา จะให้มัน
หายไปไม่มีเลย มันเป็นไปได้ แต่ถ้ามันผ่อนหนักเป็นเบา แล้วเราเป็นบทเรียนของเรา เป็น
ความเห็นของเรา เราช่วยเหลือกันคนละไม้คนละมือของเรา เพื่อประโยชน์กับเรา เพื่อสังคม
ของเรา

นี่เกิดในประเทศอันสมควร เกิดในประเทศอันสมควรคือเกิดในประเทศที่เราเจรจากันได้
เรารักษาได้ เราช่วยเหลือเจือจานกันได้ ถ้าไม่เกิดในประเทศอันสมควร ต่างคนต่างเห็นแก่ตัว
สิ่งนั้นก็ขาดแคลนอยู่แล้ว แล้วยังมีเกิดการบาดหมางกันอีก เกิดการกระทบกระทั่งกันอีก มัน
ส่งผลไปอีกมากมายมหาศาลเลย แล้วผลที่สุดที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามญาติใจ
น้ำกับชีวิตอะไรสำคัญกว่ากัน ผลที่สุดแล้วมันไปจบลงตรงนั้นนะ

ถ้าผลที่สุดไปจบลงตรงนั้น เราทำทำไม เราทำทำไม ถ้าเราไม่ทำเราก็พยายามอดกลั้น
ของเรา ความอดทนของคนไม่เท่ากัน ขันติธรรมของคนก็ไม่เท่ากัน สติปัญญาของคนก็ไม่
เท่ากัน การที่รู้จักประหยัดมัธยัสถ์ต่างๆ มันไม่เท่ากันทั้งสิ้น ถ้ามันไม่เท่ากันทั้งสิ้น ใครฝึกได้
มากได้น้อยแค่ไหน ใครมีอำนาจวาสนามากน้อยแค่ไหน มันจะเป็นประโยชน์กับคนคนนั้นก่อน
ถ้าเป็นประโยชน์กับคนคนนั้นนะ แล้วถ้ามันเป็นผู้นำที่ดีงาม เขาเชื่อฟัง เขาเห็นสิ่งที่เป็นจริงกับ
สายตาของเขา ถ้าเขาเชื่อฟังมันประโยชน์ตรงนั้น มันก็เชื่อฟังกัน ถ้าเชื่อฟังกันเราทำของเรา

นี่พูดถึงผลของศาสนา พระพุทธศาสนา พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน วันนี้องพระ วันพระ
เราก็ชวนชวายกันมา เราชวนชวายกันมาเพื่อบุญเพื่อกุศลของเรา เพื่อบุญเพื่อกุศลของเรา เรา

ได้หว่านพืชพันธุ์ธัญญาหารของเราลงไปในที่นาที่ดิงาม ถ้าที่นาที่ดิงามแล้วมันจะเจริญงอกงาม
ขึ้นมา เจริญงอกงามมันก็เป็นบุญเป็นกุศลในหัวใจของเรา เป็นทิพย์สมบัติ ทิพย์สมบัติที่มันติด
หัวใจนี้ไป สิ่งที่เราหว่านไปแล้ว หว่านไปแล้ว เราหว่านไปเพื่อหัวใจดวงนี้ไง

ถ้าหัวใจดวงนี้ เวลาคนที่ไม่ได้ทำสิ่งใดเลย เวลาตายไป ยมบาลเขาถาม

“รู้จักกรรมะไหม”

“ไม่รู้”

“เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตายไหม”

“เห็น”

“นั่นนะสังกรรม”

แล้วถ้าทำสิ่งใดไว้มันรู้มันเห็นของมัน ถ้ารู้เห็นของมันแต่มันคิดไม่ได้ มันคิดไม่ได้ มันไม่
เห็นได้ว่ากรรมะเป็นของที่ยิ่งใหญ่มากมายมหาศาลขนาดไหน

เวลากรรมะเป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่ ยิ่งใหญ่ในหัวใจ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัส
รู้ธรรมขึ้นมา สอนทั้งเทวดา ทั้งอินทร์ ทั้งพรหม สอนได้หมดเลย สอนเพราะอะไร สอนเพราะมี
ความรู้รู้สึกมีจิตเหมือนกันไง มีจิตเหมือนกันก็มีพุทธะเหมือนกันไง มีพุทธะคือจิตวิญญาณใน
หัวใจของเรา กับการเวียนว่ายในวัฏฏะ เห็นไหม มันเหมือนกัน

เวลาเหมือนกัน สิ่งที่เสวยภพเสวยชาติสิ่งใด ถ้าเสวยภพเสวยชาติ สิ่งต่างๆ ที่เสวยขึ้นมา
เสวยจากกรรมของสัตว์ แล้วกรรมของสัตว์ สัตว์มันสร้างคุณงามความดีมามากน้อยแค่ไหน
ขนาดมันสร้างขึ้นมาเอง มันทำของมันเอง แล้วมันเสวยเอง มันยังไม่รู้เลยว่านี่คืออะไร เวลาไป
ถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม

“เธอไม่ได้ทำแต่ชาตินี้ เธอทำชาตินั้น ชาตินั้น มันถึงมีผลกลับมาอย่างนั้นไง”

มันมีผลของมัน พันธุกรรมของจิต จิตเพราะมีคิดแตกต่าง คิดแตกต่างก็เพราะการได้
สร้างสมบุญญาธิการของมันมา ถ้าสร้างสมบุญญาธิการมา เห็นไหม เม็ดใน เห็นไหม จริตนิสัย

มันจะดีงามของมัน ถ้าดีงามของมัน มันชวนชวายเป็นของมัน นี่พระโพธิสัตว์ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย ท่านสร้างคุณงามความดีมาอย่างนี้

เราเป็นชาวพุทธ เราเชื่อมัน เราเชื่อในเมตตาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เวลาอินไตย ๔ กรรมนี้เป็นอินไตย เวลาจะบอกให้ชี้ให้ชัดๆ ไปเลยว่ามันเป็นเพราะอะไร มันเป็นเพราะอะไร มันเป็นเพราะมันซับซ้อน ไม่รู้จากภพชาติใดที่เราไปทำสิ่งใดไว้ แล้วถ้ามันเกิดขึ้นมามันเป็นวิทยาศาสตร์ มันเป็นสังขธรรมไป

เราเป็นคนทำเอง เราเป็นคนทำมาเอง แล้วเราจะไปเรียกร้องเอาผลประโยชน์จากใคร เราจะไปเรียกร้องเอาสิ่งที่คุณปรารถนาของตนได้จากใคร ก็เราทำของเราเอง ทำคุณงามความดีมานะจริตนิสัยจะเป็นสิ่งที่ดีงาม เวลาคิด คิดสิ่งที่ดีงาม

แล้วเราสังเกตครูบาอาจารย์ของเรา ครูบาอาจารย์ของเราที่จะเป็นธรรม จะเป็นธรรม ท่านมีขันติธรรมนะ หลวงปู่พรหม ครูบาอาจารย์ที่เวลาท่านติด ท่านอะไร ท่านมีขันติธรรม ท่านมีการชวนชวายเป็นของท่าน พิจารณาแยกแยะของท่าน

เวลาเรา ในหัวใจเรา เราไปรู้ไปเห็นสิ่งใด มันเป็นความจริงหรือ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บุคคล ๔ คู่เราเทียบได้เลย มัน ๔ คู่จริงหรือเปล่า แล้วมันไม่ ๔ คู่ เราก็พยายามจะยกขึ้นมาให้มันครบ ๔ คู่ ใ้มันมันเป็นจินตนาการทั้งสิ้น พอเป็นจินตนาการแสดงว่าอ่อนแอ นี่กรรมของสัตว์ กรรมของสัตว์ไป

จิตใจที่สร้างคุณงามความดีมาเพียงแค่นี้ สิ่งที่มีมันเป็นสังขธรรมในหัวใจของเรา มันเป็นสมบัติของเราแท้ๆ เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เราเกิดจากพ่อ จากแม่ พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก เรามีชีวิตนี้มาไง แล้วชีวิตสิ่งที่กระทบขึ้นมาเป็นบุญกุศลในหัวใจของเรา เป็นสมบัติของเราแท้ๆ ถ้าสมบัติของเราแท้ๆ เราต้องการสังขธรรมปฏิรูป ปฏิรูปคือเราคิดขึ้นเอง กับเราต้องสังขธรรมความเป็นจริง เราต้องการความจริงหรือต้องการความจอมปลอม

ชีวิตนี้มันทุกข์ยากขนาดไหน เคนจกรรม นั่งสมาธิภาวนา มันทุกข์ขนาดไหน แล้วเวลาปฏิบัติแล้วเราจะเอาดูๆ คำๆ เอาแต่ความพอใจของตนหรือ ไม่มีขันติธรรม ไม่มีสังขธรรม เพื่อพิสูจน์ตรวจสอบว่าที่เราเป็นอยู่นี้มันจริงหรือไม่จริง ทำไมมันอ่อนแอขนาดนั้น ถ้ามันอ่อนแอขนาดนั้น มันตรวจสอบหัวใจของตนไม่ได้ มันถึงไม่มีความจริงไป

ถ้าเป็นความจริงนะ เวลาสังขารรูป ความจริงเป็นสิ่งที่ไม่ตาย แต่ทางโลก คนพูดความจริงตายหมด เพราะโลกไม่ต้องการความจริง เขาต้องตามกระแส ยอมจำนนกับเขา จบ ดีไปหมด

แต่ทวนกระแส ทวนกระแส ทวนกระแสมันเป็นตอ เป็นสิ่งที่เขาต้องมีผลกระทบ ไม่มีใครชอบใจหรอก ถ้าไม่มีใครชอบใจ นี่ก็คืออำนาจวาสนาของคนที่ยึดมั่นจะเป็นจริงขึ้นมาได้หรือ เป็นจริงขึ้นมาไม่ได้

เวลาเราอยู่กับพระเพื่อน ถึงถ้าเราปฏิบัติแล้วมันจะไม่สมควรปรารถนา แต่เราจะชวนชวามีกระทำของเรา เพื่อให้ภพชาติมันสั้นเข้า คำว่า “เพื่อให้ภพชาติมันสั้นเข้า” เขาต้องประพฤติปฏิบัติอยู่ในศีลในธรรม แต่ถ้าเขาจะเอาแต่ตามใจของตน เอาแต่ว่ามันจะจริง มันจะปลอมก็ไม่สำคัญ สำคัญแต่กระแสสังคมยอมรับ มันก็สร้างแต่ผลลบกับหัวใจของตน แล้วมันจะไปไหนล่ะ ทั้งๆ ที่เราสร้างคุณงามความดีมาขนาดนี้

เวลาหลวงตาท่านพูด เห็นใหม่ โครงการช่วยชาติฯ ลูกศิษย์ลูกหาที่เชื่อฟังท่าน มันเป็นสายบุญสายกรรมมามันถึงเชื่อฟังกัน ถ้ามันไม่มีอำนาจวาสนานะมันจะขัด มันจะแย้ง มันจะไม่เชื่อฟังกัน ไม่ได้สร้างบุญกุศลมาร่วมกัน มันก็ขัด มันก็แย้ง มันก็แตกกระจายออกไปจากการกระทำ จากผู้นำที่ดีงาม

แต่ถ้ามันจะไปของมัน มันก็กรรมของสัตว์ กรรมของสัตว์ เห็นใหม่ กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน โลกมันจะมีการขาดแคลน มันจะมีการวิฤติ มันจะเกิดวิฤติต่างๆ ขึ้นมา มันเป็นเรื่องของสังคมมนุษย์ที่สร้างขึ้น เราเป็นมนุษย์เหมือนกัน อยู่ในสังคมเดียวกัน มีผลกระทบแน่นอน จะว่าไม่มีผลกระทบเป็นไปไม่ได้ แต่เราต้องมีสติสัมปชัญญะ แล้วพิจารณาใคร่ครวญ ใคร่ครวญของเรา เพื่อเกิดสติเพื่อเกิดปัญญา

โลกมันเป็นเช่นนั้นเอง แล้วหัวใจเรามันเฟื่องฟูไปกับเขา มันเจ็บช้ำน้ำใจไปกับเขา สิ่งนี้โลกเป็นอย่างนี้ นี่ผลของวิภูฏะ มันถึง เห็นใหม่ การเวียนว่ายตายเกิดในวิภูฏะมันมีแต่ความทุกข์ความยากทั้งสิ้น แล้วเราทำคุณงามความดีของเรา ตั้งสติปัญญาของเรา เพื่อหาทางออกในชีวิตของเรา เพื่อหาทางเป็นไปได้ที่เราจะพ้นจากทุกข์ เอวัง